

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda ifade edilen sorularımın T.C. Hazine ve Maliye Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Faik ÖZTRAK
Tekirdağ Milletvekili

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın ilgili kuruluşudur.

1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'na göre Banka'nın yasayla belirlenmiş temel amacı fiyat istikrarını sağlamaktır. Yasaya göre Banka, Türk lirasının iç ve dış değerini korumak için gerekli tedbirleri Hükümetle birlikte alır; *fiyat istikrarını sağlamak için uygulayacağı para politikasını ve kullanacağı para politikası araçlarını ise doğrudan kendisi* belirler. Buna Merkez Bankası'nın araç bağımsızlığı denmektedir.

Buna karşın Hükümetiniz döneminde, **“Faiz sebep, enflasyon ise sonuçtur”** denerek Merkez Bankası'na yapılan müdahaleler, artık Banka'nın bağımsızlığının ortadan kalktığı yönündeki kaygıları artırmaktadır.

Nitekim, kurulan son hükümet döneminde Türkiye üç yılda dört Merkez Bankası Başkanı görmüştür.

AK Parti Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 5 Kasım 2019 tarihli grup toplantısında, görevden aldığı dönemin TCMB Başkanıyla ilgili, **“Sistem**

değişince Merkez Bankası'nı (başkanını) görevden alma yetkisini de aldık. Böylece önceki Merkez Bankası'nı (başkanını) görevden aldık. Çünkü laf dinlemiyordu. Yeni arkadaşımızla yola devam ettik. Dedik ki faiz oranlarını düşüreceğiz” ifadelerini kullanmıştır.

Yine Merkez Bankası'nın politika faizini 100 baz puan daha düşürdüğü 18 Kasım 2021 tarihli Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısından iki gün önce, Erdoğan **“Görevde olduğum sürece faizle mücadelelem sürece. Bu mücadelede beraber yürüdüğümüz arkadaşlarımızdan faizi savunanlar kusura bakmasın. Ben faizi savunanla beraber olmam, olamam”** açıklamasını yapmıştır.

Diğer taraftan, faiz kararının alınacağı günün gecesinde, Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ'de yapılan değişiklikle Hazine'nin döviz işlemlerine, üst sınır getireceği algısı piyasada oluşturulmuştur. Ardından Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan yeni bir düzenlemeyle Hazine'nin işlem limitini belirleme yetkisinin, **“kimlik ibrazıyla ilgili olduğu”** ifade edilmiştir. Faiz kararı öncesinde yaşanan bu gelişme de döviz piyasasındaki tedirginliği artıran bir başka unsur olmuştur.

Tüm bu şartlar altında Merkez Bankası 18 Kasım 2021 tarihinde PPK toplantısını yapmıştır.

Toplantı günü, dolar kuru öğle saatlerine kadar 10 lira 67 kuruş ile 10 lira 80 kuruş arasında seyretmiştir. Merkez Bankası'nın faiz kararını açıklayacağı 14.00'ten yaklaşık bir buçuk saat önce, dolar kurunda olağan üstü hareketler görülmeye başlanmıştır. Saat 12:20'de 10 lira 84 kuruş olan dolar kuru, bir saat içerisinde 36 kuruş gerileyerek 10 lira 48 kuruşa düşmüştür. Bunu, Merkez Bankası'nın beş dakika gecikerek PPK Kararını saat 14:05'te açıklaması izlemiştir. Faizin 100 baz puan indirildiğinin açıklanmasının ardından dolar kuru kısa süre içerisinde önce 10 lira 73 kuruşa sıçramış, ardından da 10 lira 92 kuruşu görmüştür. Sonraki iki saate ise dolar kuru 11 lira 22 kuruşa kadar çıkmıştır.

Yukarıda anlatılan kur dalgalanması esnasında elinde bir milyon doları olan bir kişi şu kazançları elde edebilmiştir:

Elindeki dolarları saat 12:20'de 10 lira 84 kuruştan satıp, bir saat sonra 10 lira 48 kuruştan yeniden dolar alan bir kişi, bir milyon dolarlık bir işlemde bir saat içinde 34 bin 351 dolar kâr edebilmiştir. Elindeki 1 milyon 34 bin 351 doları, bu kez saat 16:00'dan sonra,

55138

dolar kuru 11 lira 22 kuruşken bozdurduysa, bu kişinin TL cinsinden kârı yüzde 7'ye ulaşmıştır.

Yıllık faizin yüzde 15'e düşürülmeye çalışıldığı bir ortamda, sadece dört saat içerisinde yapılan bir kaç işlemle elde edilen yüzde 7 kâr olağanüstü yüksektir. Üst üste yaşanan bu gelişmeler, piyasada spekülasyon ve manipülasyon iddialarını artırmıştır.

Bu çerçevede;

- 1- Merkez Bankası'nın faiz kararından bir saat önce, kurda görülen olağanüstü düşüşün arkasında neler ya da kimler vardır?
- 2- Karar öncesinde faiz indirimi yapılmayacağı yönündeki bir spekülasyon söz konusuysa, bu spekülasyon kimler tarafından yapılmıştır?
- 3- TCMB'nin faiz kararının öncesinde ve sonrasında, gün içerisinde 100 bin dolar ve üzerinde döviz alım satımı yapanlar kimlerdir?
- 4- Merkez Bankası faiz kararını, neden beş dakika geç açıklamıştır? Bu konuda bir soruşturma başlatılacak mıdır?
- 5- Merkez Bankası kararının açıklanmasının geciktiği 5 dakikada 100 bin dolar ve üzerinde döviz alıp satanlar kimlerdir?